

ОСОБЛИВОСТІ ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ МІСЬКИХ НАБЕРЕЖНИХ

У межах міста русло річки характеризується лініями регулювання. Лінія регулювання річки це перетин площини дзеркала води з площиною укусу берегового схилу або підпірної стінки набережної.

Відстань між лінією регулювання річки та червоною лінією міської забудови називають береговою смугою. Берегова смуга складається з набережної та берегового схилу. Набережна – відстань від червоної лінії міської забудови до верхньої брівки укусу берегового схилу (або підпірної стінки).

Як правило, на берегах рік влаштовують набережні з вертикальними стінками, відкисні або напіввідкисні, з нижньою прогулянковою доріжкою. Вибір типу набережної залежить від архітектурно-планувального рішення та функціонального призначення прилеглої території. У центральних частинах міста доцільно споруджувати набережні із вертикальною стінкою.

Залежно від горизонту межених та високих вод та висоти берега набережні можуть бути односторонні, двосторонні та багаторічні. Для міських набережних, паркових, а також промислових та портових територій використовують типи підпірних стінок.

Крім прогулянкових алей на набережних влаштовують майданчики: видові, для відпочинку, а також сходи до води та сходи-причали. Сходові сходи служать не тільки для з'єднання прогулянкових алей, розташованих на різних відмітках, між собою і для зв'язку набережної з водою, але є одним з прикрас набережної.

Класифікація набережних.

Набережні діляться на наступні типи з позиції пішохідно-транспортних зв'язків:

- пішохідні набережні;
- комбіновані набережні (пішохідно-транспортні, транспортно-пішохідні);
- транспортні набережні.

Пішохідні набережні - ділянки прибережних територій, призначені для велосипедного руху, реалізації громадської та рекреаційної функцій прибережних територій. На цих набережних заборонено рух механізованих видів транспорту, крім спеціальної техніки.

Комбіновані набережні - ділянки прибережних територій, де

характерно дотримання розумного балансу між вело-пішохідним рухом і рухом механізованих транспортних засобів. При цьому найчастіше пішохідні шляхи відокремлені від проїжджої частини засобами озеленення: газонами, посадками дерев і чагарників. У такому типі прибережних територій часто існують сформовані засобами благоустрою зони відпочинку, створені безпечні шляхи пересування пішоходів і т. д.

Транспортні набережні - ділянки прибережних територій, на яких сформовані транспортні зв'язки між районами міста. На таких набережних пріоритет відданий механізованим транспортним засобам, пішохідний рух не розвинутий і служить в основному для транзитних цілей.

Береги набережних у межах міської території укріплюють. Вибір типу конструкції залежить від архітектурно-планувального рішення та функціонального призначення прилеглої території.

Форма і конструкція набережної багато в чому визначається лінією регулювання водоймища — лінією перетину площини дзеркала водоймища при позначці меженного горизонту або при позначці постійного підпору з площиною берегового схилу або підпірною стінкою набережної. Відстань між лінією регулювання річки та червоною лінією міської забудови — берегова смуга. Відстань між верхньою брівкою укосу та червоною лінією міської забудови — набережна. Іноді зона берегового схилу зникає, злившись в одну лінію із підпірною стінкою набережної. Обриси набережної в плані можуть бути найрізноманітнішими: прямолінійними, криволінійними, а поперечний профіль підпірних стін вертикальним або похилим. По верху стін встановлюють огорожі, як правило, чавунні ґрати з тумбами або суцільний кам'яний парапет.

Залежно від горизонту межених та високих вод та висоти берега набережні можуть бути одно-, дво- та багатоярусні. Планування берегового укосу в кілька ярусів часто використовується при влаштуванні паркових набережних..

Двоярусні та багатоярусні набережні проектують таким чином, що прогулянкові алеї, що проходять ярусами, можуть затоплюватися під час повені при горизонтах води менш розрахункового рівня, а позначка верхнього ярусу забезпечує незатоплюваність самої території.

Зелені насадження на набережній розміщують з урахуванням загального архітектурно-планувального рішення території, яке залежить від функціонального призначення набережної, її форми та розмірів, конструкції берегових укосів та підпірних стінок. Їх розміщують симетрично, з обох боків проїжджої частини, або асиметрично, як правило, з переважанням посадок, пристроєм бульвару безпосередньо біля води.

Якщо набережні перетворені на транспортні артерії, вони повинні мати щільне захисне озеленення житлової забудови. У цих умовах необхідно вживати всіх можливих заходів для того, щоб це вимушене рішення мінімально впливало на прибережний ландшафт, а в перспективі

використовувати набережні переважно для відпочинку міських жителів.

Благоустрій набережних включає створення пішохідних алей і транспортних доріг, озеленення та освітлення, прокладання підземних комунікацій, пристрій захисних дренажних споруд тощо, гребенями 40-50 м.

Головна роль оформленні набережних відводиться зеленим насадженням. Озеленення набережних проводиться із збереженням існуючих дорослих дерев і чагарників рядами, окремими деревами або групами вільних обрисів з тим, щоб насадження не заважали огляду водойми, а обрамляли і підкреслювали перспективи на водну гладь.

На набережній слід створювати умови для короткочасного відпочинку та прогулянок серед зелені біля води, на майданчиках відпочинку, з яких відкриваються найвиразніші мальовничі панорами міського ландшафту. При підборі зелених насаджень слід звертати увагу на висоту дерев і чагарників, їх форму, на забарвлення листя та зміни її кольору, на час цвітіння. Асортименти дерев, чагарників, квітів та їх композиції у поєднанні з газонами, малими архітектурними формами можуть бути найрізноманітнішими. Газони та квітники широко застосовують при оформленні укосних набережних, створюючи щільний зелений килим із яскравими плямами кольорів.

При озелененні набережної необхідно враховувати її орієнтацію. На набережних, звернених на південь, потрібно створювати затінені ділянки. На прогулянкових алеях зелені насадження розміщують із внутрішньої сторони алеї.

Гармонійно вписані та художньо виконані причали, сходи до води, парапети, огорожі, ротонди, лави, декоративні вазы доповнюють архітектуру набережних, надаючи їм мальовничої своєрідності. Сходи з оглядовими майданчиками не тільки з'єднують прогулянкові алеї, прокладені на різних рівнях схилу або пов'язують набережну з водою, але і є окрасою набережних.

Література

1. *The potential of river in urban spaces* .Tereza Havránková.(дати звернення: 06.11.2018 та 08.11.2018)